

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

„Veřejná správa a komunikace s občany – příklad Aarhuské úmluvy“

Autorka: Dagmar Fialová

Oponentka: Mgr. Tereza Pospíšilová, Ph.D.

FHS UK, březen 2009

Dagmar Fialová si v bakalářské práci zvolila aktuální a důležité téma – vztah demokratické kontroly veřejné správy ze strany občanů. Pozitivem práce je přehledná a logická struktura a vlastně samotné zadání, které je konkrétní a s použitými dokumenty v rámci bakalářské práce dobře zvladatelné. Autorka sice žádné vlastní hodnocení či analýzu neprovádí (vše přebírá ze sekundárních zdrojů), ale cílem bakalářské práce není originální přínos. Autorka používá i zahraniční zdroje, což oceňuji. Na zdroje odkazuje.

Celkově nemám výhrad ke znění výzkumných otázek, ke zvolené metodologii ani k dokumentům, které si autorka zvolila pro analýzu. Také jazyk práce je kultivovaný a práce neobsahuje gramatické či stylistické chyby, které by snižovaly její kvalitu. Bohužel přesto mám k této bakalářské práci několik zásadních výhrad.

Zprvce, autorka si na začátku práce nestanoví žádný cíl. To by se mělo stát v úvodu, kde však zcela chybí, stejně jako nastínění struktury práce. Autorka si sice stanoví výzkumné otázky, ale stane se tak až v polovině práce. Navíc se týkají právě jen druhé poloviny práce. Nevíme tedy vůbec, co má být cílem první části práce.

Zadruhé, shledávám jako téměř nedostatečný způsob, jakým autorka pracuje s texty. To je tím důležitější, že celá práce, kromě jednoho interview, je založena právě na práci s texty. Autorka se v práci velmi těsně drží několika hlavních textů (sledovala jsem to na příkladu Kellovy Sociologie byrokracie a zpráv Zeleného kruhu). Problém je, že autorka přečtené knihy neumí vlastním způsobem uchopit. S tím souvisí některé další věci:

(a) Každá část práce - když už je založená pouze na dosti doslovné reprodukci – by měla mít aspoň shrnutí, kde by autorka vlastními slovy podala to podstatné. Ale shrnutí jsou zde jen dvě (str. 49, 59) a ani tam autorka neumí z reprodukováných textů vytáhnout to podstatné.

(b) Autorka si v teoretické části nevybudovala rámec, kterého by se skutečně mohla ve druhé části textu držet, ani taková rámec nepřejala od jiného autora. Nevíme, co z reprodukované literatury je pro její práci vlastně důležité a proč.

(c) Jedna kapitola bakalářské práce si klade za cíl najít v dokumentech OECD klíčové problémy české veřejné správy, ale v závěru této části ani v závěru samotné práce se nikde přehledně nedočteme, co tyto klíčové problémy mají být. (Autorka se tedy uspokojivě nevypořádala s první výzkumnou otázkou.)

(d) Autorka texty obvykle téměř doslova přebírá, jen vynechává některé jejich části, aniž by tyto vynechávky promítla do svého textu a překlenula vynechaný kus vlastní větou. K (nutnému) krácení původních textů dochází bez dobrého porozumění a bez schopnosti uchopit to podstatné v nich a odvázat se to říci vlastními slovy. Jedním z vnějších efektů např. je, že zatímco originál je strukturován do logických odstavců, autorka prezentuje vše v dlouhých kusech - jsou běžné odstavce, které mají 30 a více řádků (str. 17, 21, 59-60). Tím ztrácí původní informace na své srozumitelnosti.

Přihlížím k tomu, že se jedná pouze o bakalářskou práci, která nemusí být přínosem pro vědu ani nemusí být originální. Přesto mi popsané aspekty práce připadají téměř nedostatečné a jsem celkově na pochybách, zda autorka v práci prokázala schopnost dobře analyzovat vymezený problém.

Závažnost nedostatků práce nechci posuzovat sama; navrhuji hodnocení **mezi dobře a nedostatečně**.

Další výtky či komentáře:

Jednotlivé kapitoly nejsou číslovány, což dosti snižuje orientaci v textu.

Část 1 první kapitoly by se neměla jmenovat „Historický kontext vzniku a formování veřejnosti a veřejné správy“, ale např. „Koncept veřejnosti podle Habermase“, protože o veřejné správě tam není nic a vše se týká jen Habermasova konceptu veřejnosti.

Část 2 se týká teorie byrokracie a celá čerpá především z Kellerovy učebnice Sociologie byrokracie a organizace. Je těžké „po svém“ reprodukovat tak hutný text, takže autorce nemám příliš za zlé, že se jí to nedaří. Zaráží mě však třeba to, že u žádného z prezentovaných teoretiků neuvádí odkaz na jejich díla, kde reprodukované myšlenky publikovali. Uvítala bych také velmi, kdyby aspoň v jednom případě šla autorka do primární literatury.

Upozorňuji na stránku 10, kde autorka sice cituje Kellera, avšak vůbec jej nepochopila, když píše, že hodnotu Weberova modelu lze zpochybnit, protože konstruuje ideální model (10).

Každý z autorů, které autorka v části 2 první kapitoly uvádí (str. 11-14) se zabývá určitými aspekty byrokracie, které však nutně nemají co dělat přímo s rolí veřejnosti v kontrole byrokracie a tedy s cílem práce (pokud by nějaký cíl stanoven byl...). Uvítala bych, kdyby se autorka již v teoretické části uměla zaměřit na to, co bude tématem druhé části práce. S tím souvisí další otázka či výtky: Zajímalo by mě, proč autorka z Kellerovy knihy vybrala zpráve ty osobnosti, které prezentuje, a ne jiné autory, jako byli - pohledem do obsahu Kellerovy knihy - Elton Mayo, Homans, Barnard, Arrow, Olson, Simon atd.

Část 2.4. nazvaná „Současné sociologické diskuse...“ neobsahuje žádnou diskusi, ani se to k prezentaci nějaké diskuse neblíží.

Celkově v části 2 autorka ke Kellerově knize nic nepřidala, ale ani z ní neudělala nějak zacílený výtah. Jen výběrově a přitom bez zjevného cíle převzala některé části knihy.

Autorka na některých místech práce má tlustě zvýrazněné věty, ale není mi jasné, zda je za důležité považuje autorka nebo reprodukovaný původní autor. Jejich zvýšený význam v rámci textu bakalářské práce není na mnoha místech sám od sebe evidentní a potřeboval by objasnit.

Podobný problém je, že se za některými větami v textu vyskytují vykřičníky. Podle mě mají vykřičníky v odborném textu minimální místo. Zde je jich příliš a především mi opět není jasné, proč jsou vlastně použity a kdo „křičí“ – zda autorka nebo původní zdroj. Pokud by autorka nekriticky přebírala vykřičníky od původních zdrojů, považovala bych to za celkem vážnou chybu. Např. na str. 18: „Veřejnost by měla být pro vládní byrokracii autoritou!“ Nebo str. 26: „Politické vzdělávání a následné správné využívání těchto znalostí je jednou z hlavních priorit!“ Str. 32: „Pokud jsou výsledky posilování vztahů mezi občany a vládou vskutku účinné, pak je takové vynaložení financí smysluplné!“

V práci mi trochu chybí rozlišení mezi ideálem zastupitelské demokracie, kde je klíčová role parlamentu a opozičních stran v kontrolování veřejné správy, a modelem participativní demokracie, kde se zdůrazňuje role občanů a nevládních organizací. Apely autorky na větší zodpovědnost vlády občanům tak vyznívají příliš jednoduše.

Na str. 22 – proč autorka popisuje až poslední fázi uvedeného cyklu a ne i tři předchozí fáze?

Na str. 22 – „Kostelecký a Patočková (2006) upozorňují...“ Následuje celá strana o typech měření výkonu a jejich slabých a silných stránkách, již bez odkazu. Čerpá se zde stále ze stejného zdroje? Typické pro celou bakalářskou práci je, že tento výčet není nijak uzavřen, není vyjasněna jeho role v bakalářské práci, a dále následují odstavce o sociálním učení, které nijak nenavazují.

Str. 25 – Exkurz: Proč je zde, jaký má účel vzhledem k „cíli“ práce?

Str. 28 – V jednom odstavci s 21 řádky představuje autorka výsledky měření CVVM pro 9 proměnných. Tento suchý výčet se odehraje bez jediného slova navíc, ať již v tomto odstavci, v odstavci předchozím či následujícím. Proč zde byla vypsána všechna ta procenta a co znamenají?

Str. 29 – Komentovat změny po roce 1989 v bakalářské práci věnované demokratické kontrole vlády občany slovy „Po roce 1989 se samozřejmě mnohé změnilo...“ je podle mě na bakalářskou práci příliš zjednodušené!

Str. 49 – Shrnutí: Zde bych čekala shrnutí oněch klíčových problémů podle OECD, ale obsahem shrnutí je něco jiného; navíc to neshrnuje předchozí kapitolu, ale přináší další informace stejného řádu.

Hodnocení Aarhuské úmluvy Zeleným kruhem: Autorka by měla vysvětlit, jakým způsobem pracuje se třemi hodnotícími zprávami (za rok 2005, 2006, 2007). Ceníla bych si například, kdyby se pokusila zprávy trochu systematicky srovnat a říci nám, k jakým došlo posunům v hodnocení. Místo toho cituje jednou z té a potom z oné zprávy. Časové hledisko vůbec nezohledňuje, což považuji za základní chybu při práci s dokumenty.